

2022 I ketv.

Lietuvos investuotojų pasitikėjimo indeksas



Lietuvos Investuotojų Pasitikėjimo Indeksas (LIPI)

Lietuvos investuotojų pasitikėjimo indeksas (LIPI) atspindi didžiausių Lietuvoje veikiančių užsienio kapitalo įmonių vadovų požiūrį ir lūkesčius dėl Lietuvos verslo klimato bei investicinės aplinkos. Indekso tikslas – įvertinti šalies verslo aplinką bei Lietuvos ekonomikos patrauklumą užsienio investuotojams, atsižvelgiant į šalyje veikiančių investuotojų patirtį ir pastabas.

Didžiausių investuotojų įžvalgos svarbios numatant šalies ekonomikos kryptis, įvertinant verslo perspektyvas ir lūkesčius. Panašių didesnės imties tyrimų The CEO Confidence Survey (JAV), The CEO Confidence Index (Australija) vykdytojai respondentais rinkdamiesi įmonių vadovus, pažymi, jog būtent pastarieji priima svarbiausius investicinius sprendimus. Todėl šie respondentai gali ne tik paveikti šalies ekonomiką, bet ir gana tiksliai nusakyti ekonomikos tendencijas, pateikti vertingų įžvalgų apie ekonomines sąlygas šalyje bei aplinką verslui. Nustatydami šį indeksą siekiame ne tik įvertinti Lietuvos rinkos sąlygas, bet ir išsiaiškinti joms didžiausią

įtaką darančius veiksnius. LIPI – tai priemonė, leidžianti potencialiems investuotojams bei kitiems suinteresuotiems asmenims paprastai ir greitai gauti pagrindinę informaciją apie Lietuvos ekonomiką, padėti šalies rinkoje ir trumpalaikes vystymosi perspektyvas. Indeksą sudaro trys dalys, apimančios verslo aplinką, įmonių veiklai įtaką darančius veiksnius ir bendrovių investicinius planus. Nustatant LIPI, prioritetas teikiamas aktualiai, rinkos tendencijas atitinkančiai informacijai, todėl indekso tyrime kviečiami dalyvauti tik didžiausi Lietuvos investuotojai bei užsienio kapitalo įmonių vadovai ir aukščiausio lygio vadybininkai. LIPI tyrimą inicijuoja ir atlieka „Investors‘ Forum“ – asociacija, vienijanti didžiausius ir aktyviausius investuotojus į Lietuvos ekonomiką. Tyrimas atliktas 2022 m. sausio - vasario mėnesiais. Tyrimo metu apklausti 58 Lietuvoje veikiančių užsienio kapitalo įmonių atstovai. Būtina pažymėti, jog duomenys buvo renkami iki Rusijos karinės agresijos pradžios Ukrainoje.

Indekso vertė	Interpretavimas
LIPI = 2 (maksimali vertė)	Visų respondentų lūkesčiai yra teigiami (absoliutūs teigiami lūkesčiai).
LIPI > 1	Teigiamus lūkesčius turinčių respondentų dalis yra didesnė už neigiamus lūkesčius turinčių respondentų dalį.
LIPI = 1	Teigiamus ir neigiamus lūkesčius turinčių respondentų skaičius yra vienodas.
LIPI < 1	Daugiau respondentų turi neigiamų lūkesčių, nei teigiamų.

1 pav.: Indekso vertė ir jos reikšmė

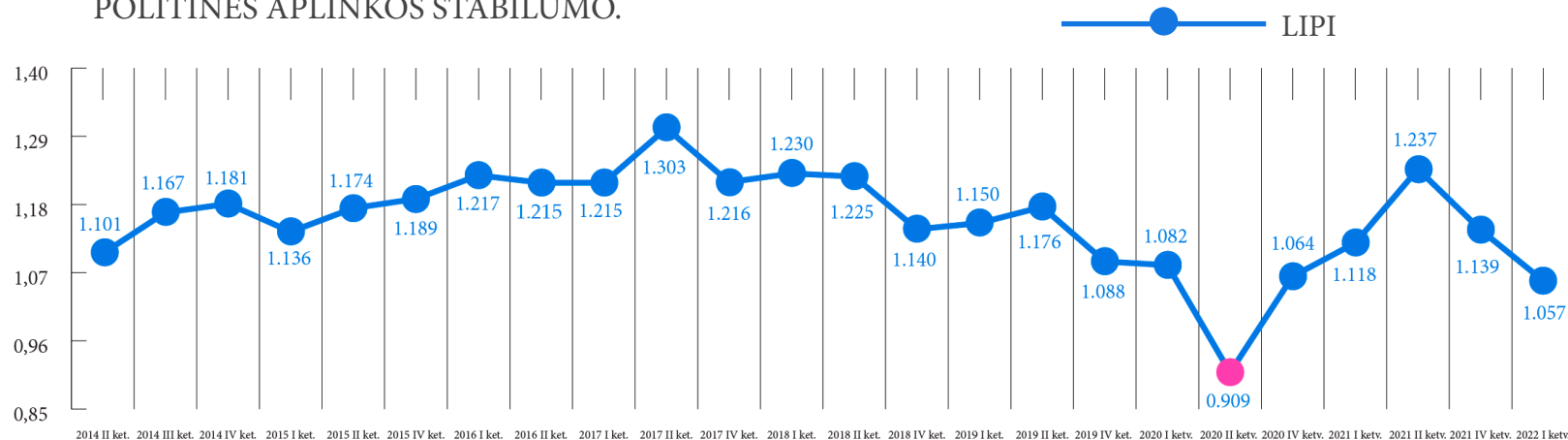
1 - Šaltinis: [CEO Confidence Survey](#)

2 - Šaltinis: [CEO Confidence Index](#)

Santrauka ir išvados

LIPI TYRIMAS: INVESTUOTOJŲ LŪKESČIAI IR PLANAI NUOSAIKESNI, DAUGIAU NERIMO DĖL POLITINĖS APLINKOS STABILUMO.

LIPI 2022 I ketv. = 1.057



2 pav.: LIPI dinamika

Investuotojų lūkesčiai šių metų pradžioje – nuosaikesni. Praėjusį ketvirtį nežymiai kritusi indekso vertė, šį ketvirtį dar nukrito ir pasiekė tokia, kokia buvo po pirmojo karantino 2020 metais pabaigos. Kita vertus, indekso vertė išlieka didesnė nei 1, tai reiškia, investuotojai turi daugiau teigiamų, nei neigiamų lūkesčių. Metų pradžioje indeksas siekia 1.057 iš galimų. Palyginimui – praėjusį ketvirtį indekso vertė buvo 1.139.

- Pozityviausiai investuotojų vertinamos verslo aplinkos Lietuvoje sritys išlieka tos pačios – telekomunikacijos, transporto ir logistikos infrastruktūra bei darbuotojų gebėjimai užsienio kalbose.
- Verslo atstovai ir toliau palankiai vertina kredito įsigijimo sąlygas šalyje.
- Penktadalis investuotojų pastebi, kad mokslinių tyrimų lygis šalyje yra žemas.
- Pablogėjo politinės aplinkos stabilumo vertinimas: 25 proc. įmonių vadovų teigia, kad jis žemas, 4 iš 10 mano, kad netolimoje ateityje politinio stabilumo mažės.
- Daugiausiai nerimo investuotojams kelianti sritis – darbo užmokesčio ir produktyvumo santykis.
- Įmonių vadovai lieka nuoseklūs vertindami sritis, reikalaujančias daugiau valstybės dėmesio. Labiausiai pokyčių reikia švietimo sistemoje, viešajame sektoriuje bei talentų migracijoje.
- Įvardindami pagrindines kasdienes problemas investuotojai pastebi, jog daugiausiai jų kyla klausimuose, susijusiuose su darbo santykių reguliavimu.
- 95 proc. įmonių vadovų nusiteikę pozityviai dėl darbuotojų atlyginimo augimo jų įmonėse. Ketvirtadalis pastebi, jog ateinančiu laikotarpiu numatomas įmonės pelno sumažėjimas.
- Geriausiai vertinamos valstybinės institucijos – Registrų centras, Valstybinė mokesčių inspekcija, Muitinės departamentas bei Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas. Mažiausiai pozityvių vertinimų sulaukia Migracijos departamentas ir migracijos tarnybos.

GRĮŽO INVESTUOTOJŲ NERIMAS DĖL POLITINĖS APLINKOS STABILUMO

Indekso vertė per pastaruosius du metus kito veikiama kelių svarbiausių faktorių – pandemijos ir jos sukeltos krizės bei neapibrėžtumo taip pat rinkimų ir valdančiosios daugumos, Vyriausybės pokyčių. Pandemijos pasekmės verslui lėmė atsargesnį investuotojų požiūrį į kredito įsigijimo galimybes, ekonomikos augimo perspektyvas, naujų darbuotojų, įmonių pelno ir produktų paklausos augimą. Pasikeitusi politinė aplinka, atvirksčiai, įmonių vadovams suteikė pasitikėjimo politinės aplinkos stabilumu. Būtent ši sritis ir lemdavo ribotą indekso augimą. Verslams ir gyventojams prisitaikius prie pandemijos sąlygų ir sumažėjus pandemijos ribojimams, jau kuris laikas ekonominiai faktoriai vertinami pozityviau, įmonių vadovai nusiteikę didinti atlyginimus, naujų darbuotojų skaičių, investuoti. Tačiau politinės aplinkos stabilumas investuotojams vėl kelia nerimą – būtent šios srities neigiamas vertinimo pokytis ir padarė didžiausią įtaką indekso vertės kritimui šių metų pradžioje.

Politinės aplinkos stabilumą šalyje praėjusį ketvirtį kaip žemą apibūdino vos 10 proc. apklaustų investuotojų, likę pasidalino tolygiai: 45 proc. manė, kad padėtis šioje srityje vidutiniška, dar 45 proc. buvo linkę situaciją labiau vertinti teigiamai. Šį ketvirtį teigiamų vertinimų sumažėjo 16 proc. p., o neigiamai vertinančių politinį stabilumą padaugėjo iki 25 proc. Svarbu paminėti tai, kad apklausa buvo atlikta dar iki Rusijos agresijos ir karo Ukrainoje pradžios, tačiau nerimas dėl politinės aplinkos stabilumo jau buvo jaučiamas investuotojų iki tol.

Darbo jėgos trūkumas ir sparčiu tempu augantys atlyginimai šalyje kelia produktyvumo iššūkius, investuotojai šio ketvirčio apklausoje tai taip pat pažymi. 35 proc. apklaustų įmonių vadovų pastebi, kad situacija šioje srityje yra prasta. Praėjusį ketvirtį taip manančių buvo 9 proc. p. mažiau, didesnė dalis investuotojų situaciją buvo linkę vertinti vidutiniškai.

Trečioji sritis, kurios neigiamas vertinimo pokytis taip pat prisidėjo prie indekso vertės kritimo – makroekonominės padėties šalyje vertinimas. Tai, jog ekonominis stabilumas aukštas, pažymi 45 proc. apklaustų įmonių vadovų – lygiai tiek pat kiek metų pabaigoje. Tačiau situaciją vertinančių neigiamai padaugėjo 13 proc. p. ir kas penktas apklaustasis situaciją vertina labiau neigiamai. Pastebėtina, kad ši neigiamai vertinančių investuotojų dalis padidėjo vidutiniškai vertinančių sąskaita.

Nepaisant neigiamai pakitusių šių sričių vertinimų, verslo atstovai neišreiškia nerimo dėl kredito įsigijimo galimybių šalyje. Šios srities vertinimas buvo itin stipriai paveiktas pandemijos pasekmių šalyje, tačiau jau kuris laikas investuotojai patikimiau žvelgia į šią sritį. Lygiai tiek pat kiek ir praėjusių metų pabaigoje – vos 5 proc. įmonių vadovų mano, kad kredito įsigijimo galimybės šalyje žemos. 7 proc. p. padaugėjo situaciją vertinančių vidutiniškai, tad tiek teigiamai, tiek neutraliai kredito galimybes šalyje šiuo metu vertina po 47proc. respondentų. Tradiciškai, investuotojai itin pozityviai vertina tris sritis: telekomunikacijas, transporto ir logistikos infrastruktūrą šalyje bei darbuotojų gebėjimus užsienio kalbose. 98 proc. respondentų

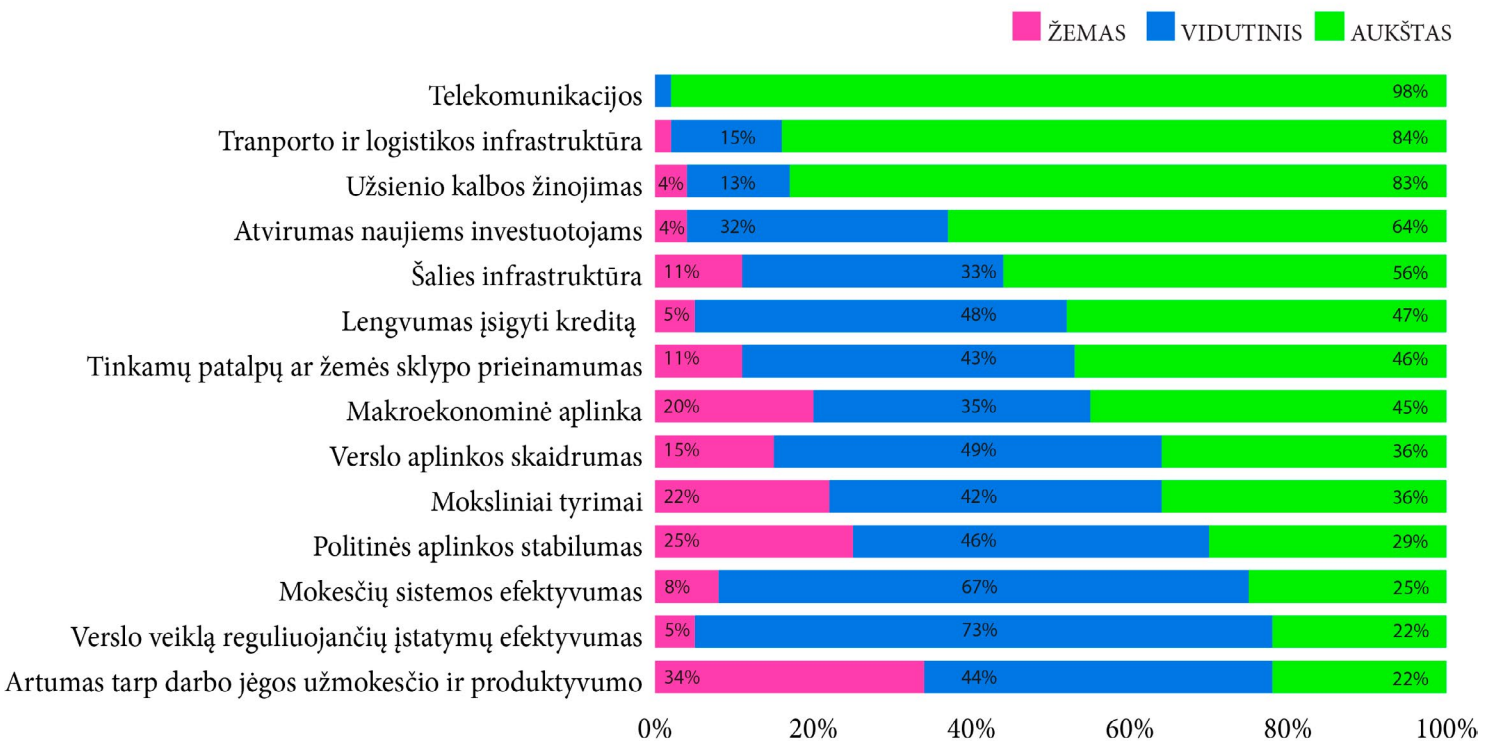
3 - Šaltinis: [LB įmonių apklausa apžvalga](#)

pozityviai atsiliepia apie telekomunikacijas Lietuvoje, 84 proc. mano, kad užsienio kalbų žinojimas ir transporto ir logistikos infrastruktūra Lietuvoje yra aukšto lygio.

Investuotojų dėmesį patraukia ir mokslinių tyrimų lygis šalyje, deja, nors teigiamai vertinančių šią sritį yra 36 proc., tačiau kas penktas respondentas mokslinių tyrimų lygį vertina kaip žemą. Ši sritis išlieka viena daugiausiai neigiamų vertinimų sulaukiančių sričių. Verta pastebėti, kad toks investuotojų vertinimas yra iš ties pagrįstas, turint omenyje tai, kad Lietuva yra viena iš mažiausiai į mokslinius tyrimus investuojančių

šalių tarp EBPO valstybių (2020 m. duomenimis investicijos siekia 1,17 proc. nuo BVP). Kita vertus, valdžios dėmesys šiai sričiai didėja – žadama, kad iki 2024 m. Lietuva padidins investicijas į mokslinių tyrimus iki 1,5 proc. BVP. Nors investuotojai vis dar laikosi nuomonės, kad šalis yra atvira naujiems investuotojams, tačiau neigiamas politinės aplinkos, ekonominio stabilumo, darbo užmokesčio didėjimo ir produktyvumo santykio, vertinimo pokytis padarė didžiausią įtaką indekso vertės kritimui šių metų pradžioje.

Esamos investicinės aplinkos vertinimas, LIPI 2022 m. I ketv.

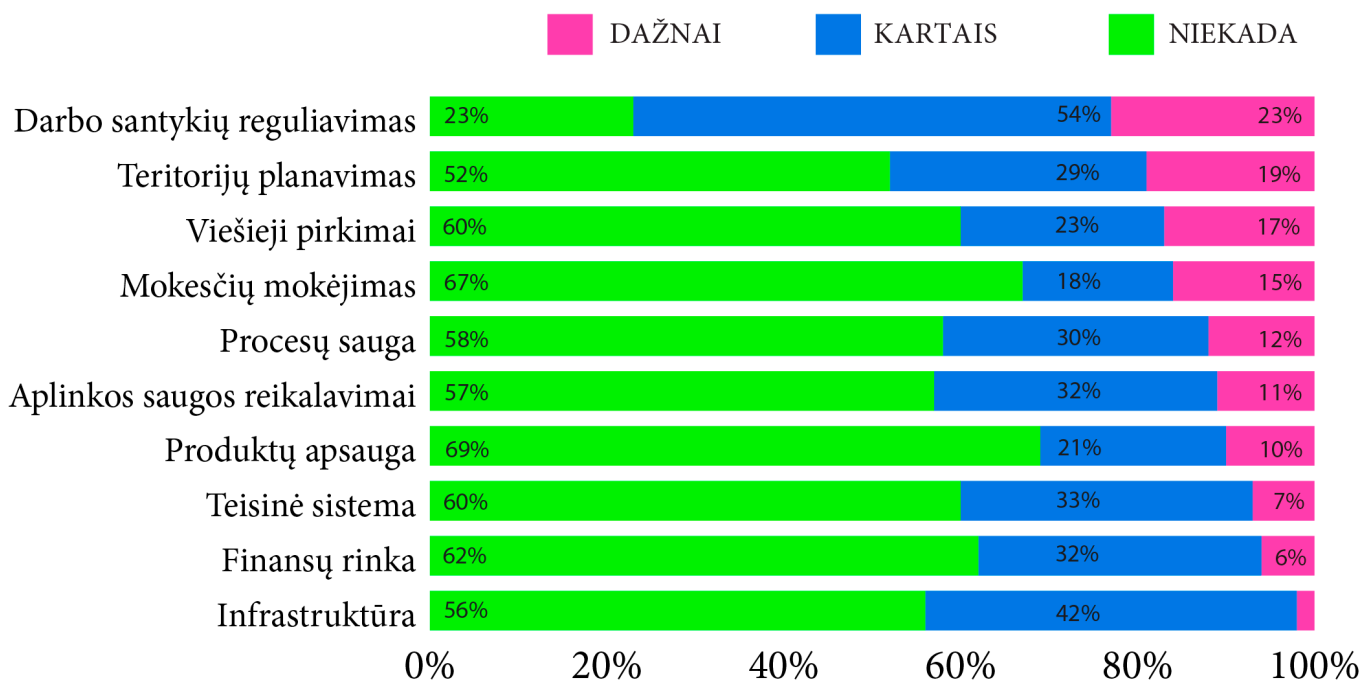


DIDŽIAUSI KASDIENIAI IŠŠŪKIAI – DARBO SANTYKIŲ REGULIAVIMAS IR TERITORIJŲ PLANAVIMAS

Kasdieniai iššūkiai, sukuriais dažniausiai susiduria verslas, nepakito. Darbo santykių reguliavimas lieka dažniausiai investuotojų kasdienėje veikloje iššūkių kelianti sritis. Nesklandumų čia dažnai patiria beveik ketvirtadalis apklaustų investuotojų (23 proc.), dar 54 proc. kartais

patiria nepatogumų, susijusių su šia sritimi. Antrasis investuotojams dažniau kylantis iššūkis nepakito – tai teritorijų planavimas. Kasdienėje veikloje su nesklandumais šioje srityje dažnai susiduria 19 proc. verslo atstovų. Mažiausiai iššūkių apklaustiems investuotojams vykdant kasdienę veiklą kyla dėl produktų saugos, bei mokesčių mokėjimo.

Kasdieniai iššūkiai, LIPI 2022 m. I ketv.



ŠVIETIMAS, VIEŠOJO SEKTORIAUS EFEKTYVUMAS IR TALENTŲ MIGRACIJA – INVESTUOTOJŲ PRIORITETAU

Investuotojai išlieka nuoseklūs, vertindami, kurios sritys privalo sulaukti didesnio valstybės dėmesio artimiausiu metu. Kaip tris svarbiausius prioritetus apklausti įmonių vadovai nurodo

švietimą, viešojo sektoriaus efektyvumą bei talentų migraciją. Šios trys sritys jau kuris laikas investuotojų įvardijamos kaip svarbiausios ir reikalaujančios daugiausia pokių. Verslo atstovų nuomonė nesikeičia – švietimas yra pirmoji sritis, turinti sulaukti valstybės dėmesio ir pokių. Tokios nuomonės laikosi net 71 proc. apklaustų įmonių vadovų. Švietimo problemos nuolat aptariamose viešojoje erdvėje,

7 - Šaltinis: [Oooma 2020, Investuok Lietuvoje](#)

8 - Šaltinis: [NCSI 2021](#)

9 - Šaltinis: [Investuok Lietuvoje skaičiavimai](#)

10 - Šaltinis: [Pasaulio ekonominės laisvės indeksas, 2021 m.](#)

partijų programose, Vyriausybės programoje. Rugsėjo mėnesį partijos pasirašė nacionalinį susitarimą dėl švietimo ateities šalyje, kuriame numatoma sutelkti jėgas siekiant pagrindinių švietimo sistemos pokyčių. Numatyti pokyčiai iš ties reikalingi, nes švietimo situacija šalyje, remiantis įvairiais indeksais ir tarptautinių organizacijų vertinimais - sudėtinga. Problemos aktualumą patvirtina ir EURYDICE vykdomos Europos švietimo sistemų apžvalgos duomenys.³ Nurodoma, kad keturios didžiausios problemos, susijusios su švietimo sistema Lietuvoje, yra: mokinių pasiekimų lygis, mokyklų tinklo neatitiktumas demografiniai situacijai, mokytojo specialybės prestižiškumo nebuvimas bei lyderystės trūkumas švietimo įstaigose. Mokyklų tinklo problematiką parodo ir Lietuvos švietimo būklės apžvalgoje pateikti duomenys: vienoje bendrojo ugdymo mokykloje ugdoma vidutiniškai 320 mokinių, mieste mokyklos vidutiniškai 3 kartus didesnės nei kaime.⁴ Tyrinėjant švietimo sistemos finansavimo ypatumus, pastebima, kad nors Lietuvoje švietimui tenkanti BVP dalis 2018 m. buvo beveik lygi ES šalių vidurkiui, tačiau Lietuva pateko tarp trijų ES šalių, kuriose per dešimtmetį labiausiai mažėjo švietimui tenkančios Vyriausybės lėšos kaip BVP dalis.⁵ Be to, aukštojo mokslo institucijos joms skirtą finansavimą išnaudoja neefektyviai – 2016 metais tam tikros aukštojo mokslo institucijos net apie 30% joms skirtu metinio biudžeto išleido administracinėms ir infrastruktūros išlaidoms padengti.⁶ Švietimo ir mokslo ministerijos duomenimis, mokyklose, kuriose mokosi mažiau nei 120 mokinių, net 49 proc. finansavimo yra skiriama administracinėms išlaidoms. Nepaisant to, kad švietimo problema aktualizuojama

įvairiuose kontekstuose, problemų ir iššūkių susijusių su švietimu vis dar be galo daug, investuotojų nerimas dėl šios srities, išreiškiamas kelis metus iš eilės, taip pat tai parodo.

Investuotojai pažymi, jog valstybė neturėtų pamiršti ir viešojo sektoriaus, bei daugiau dėmesio skirti tam, jog šis veiktų kuo efektyviau. Ši ketvirtį pusė, 51 proc. apklaustų įmonių vadovų, viešojo sektoriaus efektyvumą įvardija vienu svarbiausiu valstybės prioritetų. Tarptautiniai tyrimai rodo, kad Lietuvos viešasis sektorius didžiausius iššūkius patiria būtent gebėjimų ir kompetencijų srityje. Pagal tarptautinį valstybės tarnybos veiksmingumo indeksą, kuris 2019 m. apėmė 38 šalis (EBPO), Lietuva užima 20-ą vietą ir yra per dvi valstybes žemiau bendro šalių vidurkio. Europos Sąjungos šalių kontekste, Lietuva yra 11oje vietoje (palyginimui – Latvija 13, Lenkija 16, o Estija – 5). Skaičiuojant indeksą pagrindinis dėmesys skiriamas centrinio lygmens valstybės tarnybai. Indeksą sudaro 12 rodiklių rinkinys. Iš šių rodiklių vertinimų matoma, kad gebėjimų srityje Lietuva pasirodo ženkliai prasčiau nei geriausiai šioje srityje įvertinta Naujoji Zelandija, o paslaugų skaitmenizavimo srityje – Lietuva yra labai arti stipriausios šalies (1 vietoje yra Estija).⁷ Trečioji sritis, kuriai investuotojai skatina skirti daugiau dėmesio – talentų migracija. Pokyčių šioje srityje būtinumą įmonių vadovai pabrėžia jau penkerius metus. Talentai šalies investiciniam klimatui itin svarbūs. Šis veiksnys nurodomas vienu iš pagrindinių, kuris skatina investuoti Lietuvoje ir čia pasilikti, taip pat investuotojai LIPI apklausoje nuolat pabrėžia, kad kvalifikuotos darbo jėgos šalyje trūksta. Dėmesio poreikį talentų migracijai pabrėžia 44 proc. investuotojų. Lietuvos konkurencingumą

3 - Šaltinis: [Eurydice, Lithuania Overview](#)

4 - Šaltinis: [Lietuvos švietimo būklės apžvalga](#)

5 - Šaltinis: [Lietuva. Švietimas šalyje ir regionuose. Finansavimas. 2020](#)

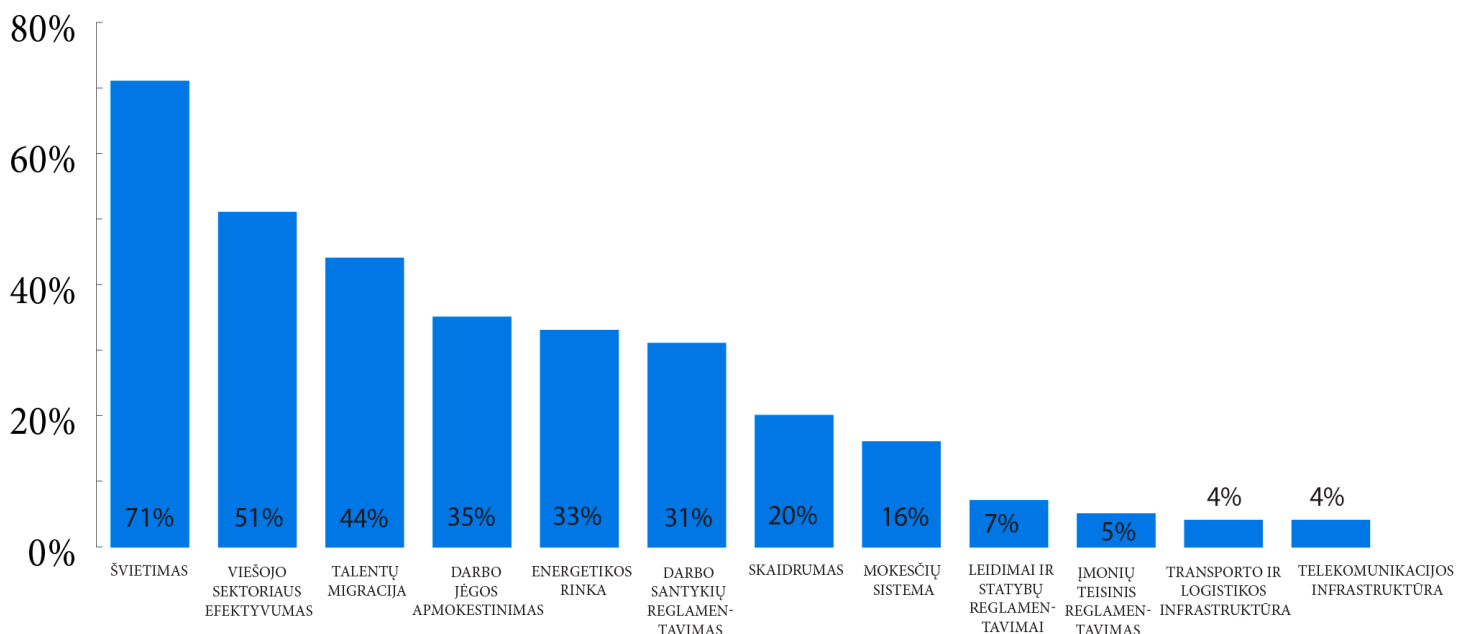
6 - Šaltinis: [Mapping the state of graduate tracking policies and practices in the EU Member States and EEA countries](#)

7 - Šaltinis: [International Civil Service Effectiveness \(InCiSE\) Index](#)

puikiai iliustruoja GTCI tyrimas (Global Talent Competitiveness Index). Surinkdama 60.25 balo, Lietuva pasaulyje rikiuojasi 32 vietoje, o regione (Europoje) yra 22 vietoje.⁸ Šis indeksas parodo šalies gebėjimą pritraukti, išlaikyti ir įgalinti talentus šalyje. Apie talentų migracijos ir integracijos iššūkius Lietuvoje kalba ir MIPEX indekso rezultatai. Paskutinio tyrimo, remiantis 2020 metų duomenimis, rezultatai rodo, kad Lietuva vis dar surinko tik 37 balus iš 100, o tai reiškia, kad Lietuvos migrantų

integracijos politika sukuria daugiau kliūčių nei galimybių integracijai. Lietuvos balas yra žemesnis nei vidutinis MIPEX balas (50/100).⁹ Tarp svarbiausių verslui sričių, kurios reikalauja daugiau dėmesio, jau kuris ketvirtis iš eilės galima matyti ir darbo jėgos apmokestinimo klausimą. Šio klausimo aktualumas LIPI ypatingai pasimatė po to, kai buvo pakeistas GMP tarifas pajamoms, viršijančioms Sodros lubas (iš 27 proc. į 32 proc.) ir faktiškai panaikintos dar 2018 m. įvestos Sodros “lubos”.

Daugiausiai dėmesio reikalaujančios sritys, LIPI 2022 m. I ketv.



INVESTUOTOJŲ LŪKESČIAI DĖL VERSLO APLINKOS – NUOSAIKESNI

Popandeminiu laikotarpiu investuotojų lūkesčiams pakilus, verslo atstovai vertindami investicinės aplinkos sričių perspektyvas, dažniausiai tikėdavosi, jog didžiojoje dalyje jų situacija išliks nepakitusi. Tačiau šį ketvirtį matyti, kad respondentai turi daugiau neigiamų

lūkesčių, ir ypač tose srityse, kurios paprastai būna jautrios įvairioms krizėms ir išorės veiksniams. Viena tokių – politinės aplinkos stabilumas. Šios srities vertinimas bei lūkesčių dėl jos vertinimas ne vieną ketvirtį tapo pagrindine indekso augimą ribojančia priežastimi. Tiek dabartinės situacijos, tiek lūkesčių dėl netolimos ateities vertinimas į teigimą pusę pakrypo po paskutinių rinkimų

8 - Šaltinis: [The Global Talent Competitiveness Index](#)

9 - Šaltinis: [MIPEX](#)

2021 m. rudenį. Investuotojai politinį stabilumą ėmė vertinti palankiau. Tačiau šio ketvirčio rezultatai kiek kitokie – net 40 proc. apklaustų įmonių vadovų mano, kad situacija šioje srityje netolimoje ateityje pablogės, nei vienas respondentas nenumato stabilumo politinėje aplinkoje augimo, o likę 60 proc. tikisi, kad niekas nesikeis. Toks neigiamas lūkesčių dėl šios srities vertinimas taip pat ženkliai prisideda prie indekso vertės kritimo. Praėjusį ketvirtį politinės aplinkos stabilumo perspektyvos neigiamai buvo vertinamos vos 20 proc. apklaustų vadovų.

Investuotojai labiau nerimauja ir dėl ekonominės padėties stabilumo. 36 proc. apklaustų investuotojų mano, kad makroekonomikos stabilumas netolimoje ateityje blogės. Taip manančių praėjusį ketvirtį buvo 17 proc. p. mažiau.

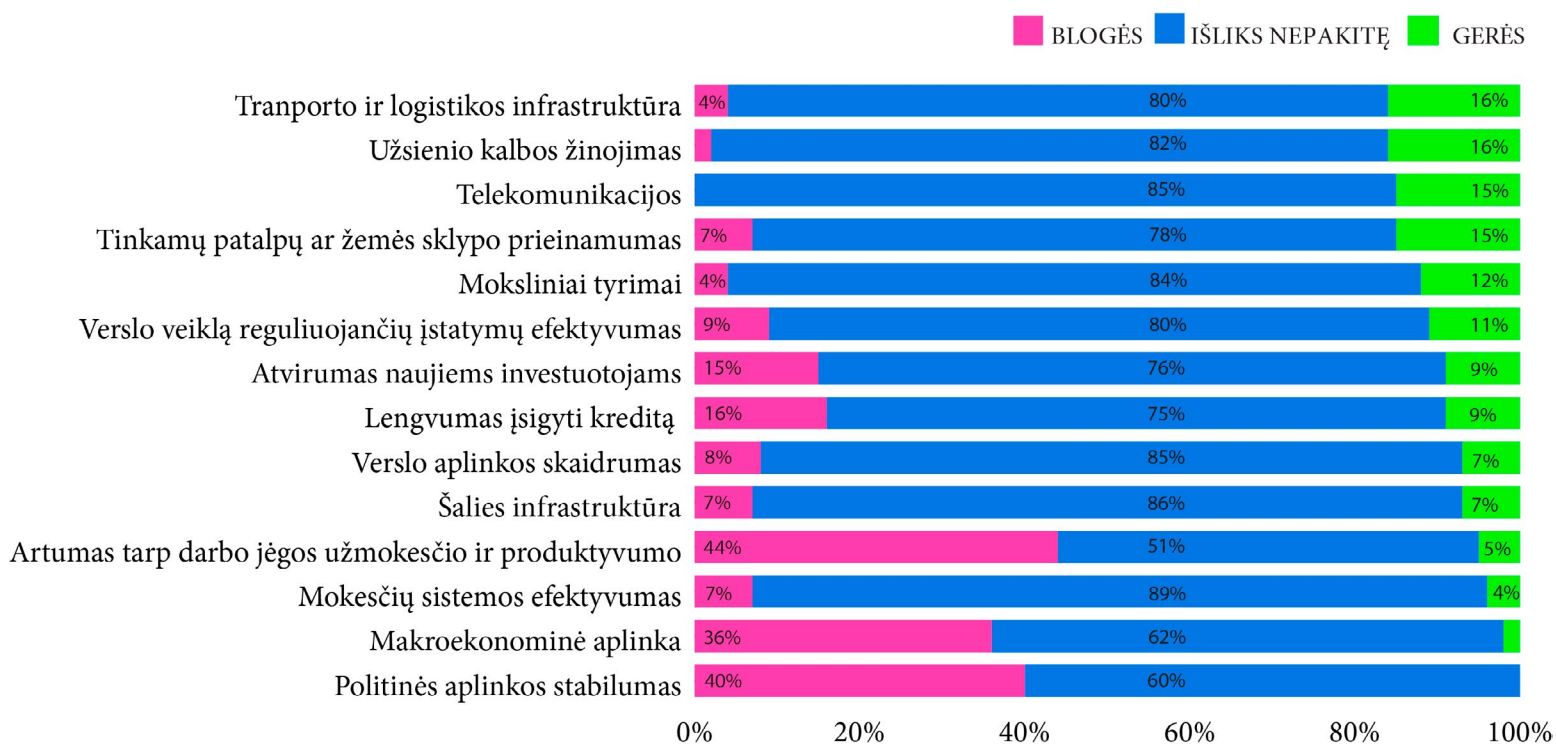
Vis dėl to, didžiausią nerimą investuotojams Lietuvoje metų pradžioje kėlė santykis tarp darbo užmokesčio bei produktyvumo. Neigiamo šios srities vertinimo tendencija pastebima jau nuo praėjusių metų galo. 41 proc. respondentų jau tuomet manė, kad situacija šioje srityje blogės, ir šį ketvirtį neigiamų lūkesčių turi panašus skaičius investuotojų (44 proc.). Spartus darbo užmokesčio augimas, kaip apibūdina Lietuvos bankas, iš ties pastebimas jau kuris laikas. Tam didelę įtaką daro ir darbuotojų trūkumo problema. Darbuotojų trūkumo problema buvo aktuali dar prieš pandeminę krizę. Tai buvo viena svarbiausių priežasčių, dėl kurių reikšmingai kilo darbo užmokestis. Pandemijos pradžioje, kai neapibrėžtumas dėl ūkio raidos perspektyvų buvo didelis, o dirbančiųjų poreikis mažėjo, spaudimas darbo užmokesčiui trumpam buvo sumenkęs – vidutinis darbo atlygis privačiajame sektoriuje 2020 m. antrąjį ketvirtį, palyginti su ankstesniu

ketvirčiu, netgi sumažėjo. Ekonominiam aktyvumui ėmus atsigauti, jau ilgą laiką esančios problemos darbo rinkoje vėl tapo aktualios. Vidaus demografinėi situacijai blogėjant ir esant iš esmės subalansuotai (vertinant neto tarptautinės migracijos rodiklį) tarptautinei gyventojų migracijai, suintensyvėjo darbuotojų trūkumo problema. Tai prisidėjo prie darbo užmokesčio augimo netgi tuo metu, kai vėl buvo sugriežtinti gyventojų judėjimo ir įmonių veiklos ribojimai, t. y. 2020 m. pabaigoje ir 2021 m. pradžioje. Tačiau, nors investuotojai ir išreiškia nerimą dėl skirtumo tarp darbo našumo ir užmokesčio, pastebima, kad našumas šalyje taip pat augo. Per pandemiją Lietuvos įmonės išsiskyrė gana nemažu darbo našumo augimu. Tiek Lietuvoje, tiek kitose ES valstybėse sunkmečiu darbo išteklius buvo siekiama naudoti efektyviau nei anksčiau. Kitaip sakant, buvo ieškoma galimybių didinti darbo našumą, tuo bent iš dalies atsveriant neigiamą pandemiją šoką. 2020 m. Lietuvoje per vieną dirbtą valandą sukurta pridėtinė vertė padidėjo 5,4 proc. Darbo našumo augimas Lietuvoje buvo vienas didžiausių tarp ES šalių.¹⁰ Nepaisant to, apklausti įmonių vadovai vertina situaciją atsargiai ir matant darbo rinkos tendencijas, kuomet kvalifikuotos ir nekvalifikuotos darbo jėgos šalyje ypač trūksta, o atlyginimų augimas toliau tęsiasi, galima numatyti, kad investuotojų nerimas yra iš ties pagrįstas.

Žvelgiant į kitas sritis, matyti, jog verslo atstovai tikisi, jog situacija daugelyje jų artimiausiu metu nesikeis. Pastebėtina, kad kiek daugiau verslo atstovų, lyginant su praėjusiu ketvirčiu, mano, kad gali būti sunkiau įsigyti kreditą (2021 m. pabaigoje 10 proc., šį ketvirtį 16 proc.). Kitos srityse neigiamų vertinimų dėl ateities perspektyvų – nematyti.

10 - Šaltinis: [Lietuvos ekonomikos apžvalga, 2021 rugsėjis](#)

Investuotojų lūkesčiai, LIPI 2022 m. I ketv.



INVESTAVIMAS IR PELNAS ŠI KETVIRTĮ SUMAŽĖS, TAČIAU ATLYGINIMAI IR TOLIAU AUGS

Ši ketvirtį įmonių atstovai, vertindami darbuotojų atlyginimų perspektyvas, itin pozityvūs. Net 95 proc. mano, kad metų pradžioje darbuotojų atlyginimai toliau augs. Nei vienas iš apklaustų investuotojų nurodo darbuotojų atlyginimus mažėsiant. Lietuvos banko atliktoje įmonių apklausos apžvalgoje pateikiami rezultatai atliepia pozityvias nuotaikas dėl darbuotojų atlyginimo kėlimo. Remiantis šia apžvalga, kurioje apklaustos daugiau kaip 500 įvairaus dydžio ir įvairiuose regionuose įsikūrusias įmones, galima matyti, kad darbo užmokestį didinti planuoja daugiau kaip pusė apklaustų įmonių, iš jų didžioji dalis pagrindine to priežastimi

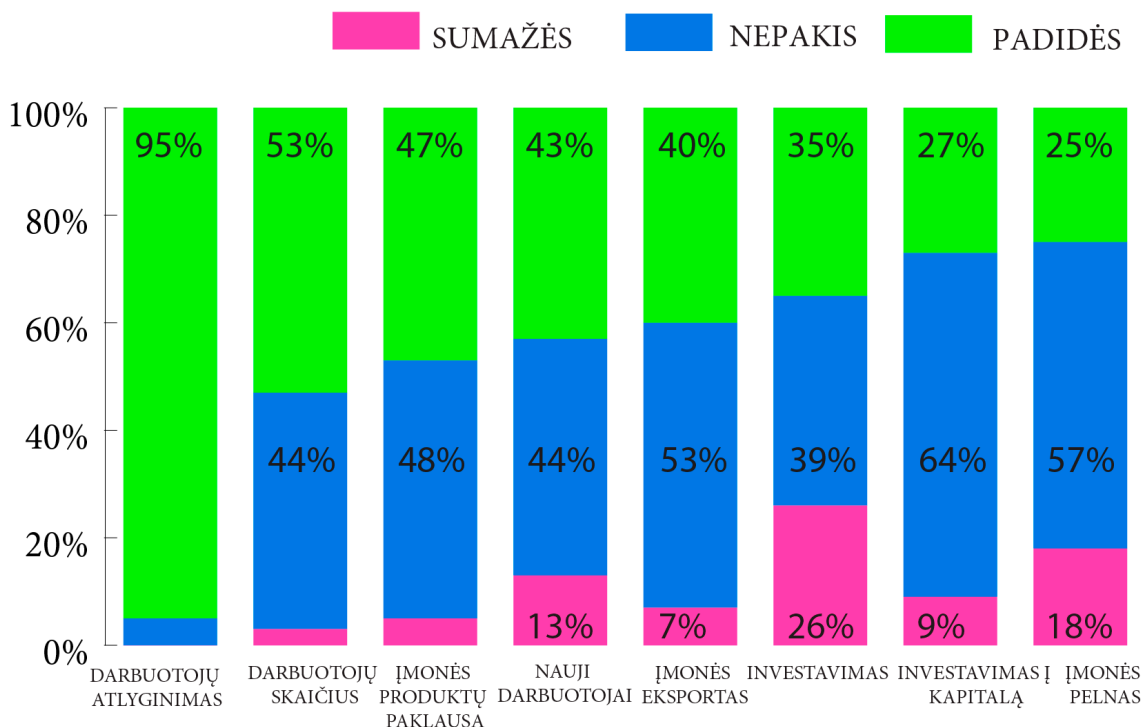
nurodo darbuotojų trūkumą.¹¹ Taip pat, panašiai kaip ir praėjusių metų pabaigoje, respondentai tikisi, kad augs ir darbuotojų skaičius jų įmonėse (daugiau nei pusė numato augimą šioje srityje). Tiesa, nors daugelyje sričių numatoma, jog situacija išliks stabili ir nepasikeis, dalyje jų respondentai numato ir labiau neigiamų pokyčių. Kiek daugiau nei ketvirtadalis apklaustų vadovų teigia, jog investavimas ateinančiu laikotarpiu sumažės (taip manančių praėjusį ketvirtį buvo vos 3 proc.). Mažėjimas numatomas ir vertinant įmonės pelną. 18 proc. apklaustų įmonių vadovų teigia, kad pelnas ateinančiu laikotarpiu sumažės. Nors dalyje vertinamų sričių pastebima, kad investuotojai į augimo perspektyvas žvelgia atsargiau, vis dėl to didžioji dalis jų nusiteikę pozityviai, arba mano, kad situacija artimiausioje

11 - Šaltinis: [LB Įmonių apklausos apžvalga](#)

ateityje nepasikeis. 4 iš 10 respondentų mano, kad ir toliau didės įmonės produktų eksportas, o jų paklausa, anot 47 proc. vadovų, toliau augs. Nežymus neigiamų tendencijų vertinant šias

sritis padidėjimas taip pat prisideda prie indekso vertės kritimo, tačiau ne taip žymiai kaip esamos investicinės aplinkos šalyje vertinimas ir lūkesčiai dėl netolimos ateities perspektyvų.

Investuotojų planai, LIPI 2022 m. I ketv.



TALENTAI LIETUVOJE PADEDA PRITRAUKTI IR IŠLAIKYTI INVESTUOTOJUS

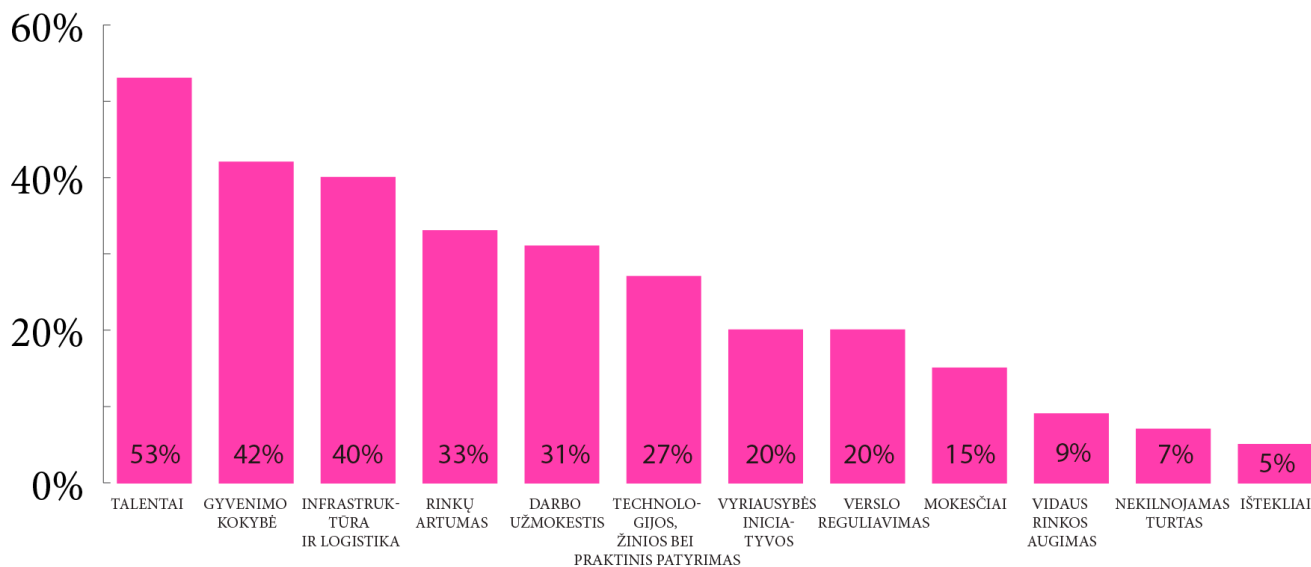
Vertindami Lietuvos privalumus pritraukiant investicijas, respondentai lieka nuoseklūs ir toliau pažymi, kad būtent talentai, gyvenimo kokybė ir infrastruktūra bei logistika yra svarbiausios to priežastys. Net 53 proc. apklaustųjų pagrindiniu privalumu įvardija Lietuvoje esančius talentus, 42 proc. pažymi gyvenimo kokybės privalumus, o 4 iš 10 mano, kad investicijas į Lietuvą labiausiai pritraukia šalies infrastruktūra bei logistika. Tokiems LIPI apklausos rezultatams antrina

ir „fDi Markets“ pateikiami duomenys. Trys dažniausiai 2013 - 2017 m. vykdžiusių įmonių įvardijami Lietuvos pasirinkimo motyvai yra kvalifikuota darbo jėga (57 proc.), infrastruktūra ir logistika (39 proc.) bei investicijų agentūros ir valstybės paskatos (35 proc.). Vardindami pagrindines priežastis, dėl kurių investuotojai pasilieka ir įsitvirtina Lietuvoje, apklaustieji nurodo, kad prie talentų gausos svarbos prisideda ir sprendimai susiję su verslo reguliavimu bei mokesčių sistema. 47 proc. respondentų verslo reguliavimą laiko viena pagrindinių priežasčių išlaikyti investicijas Lietuvoje. Talentų svarbą pabrėžia net 62 proc. apklaustųjų, o mokesčių

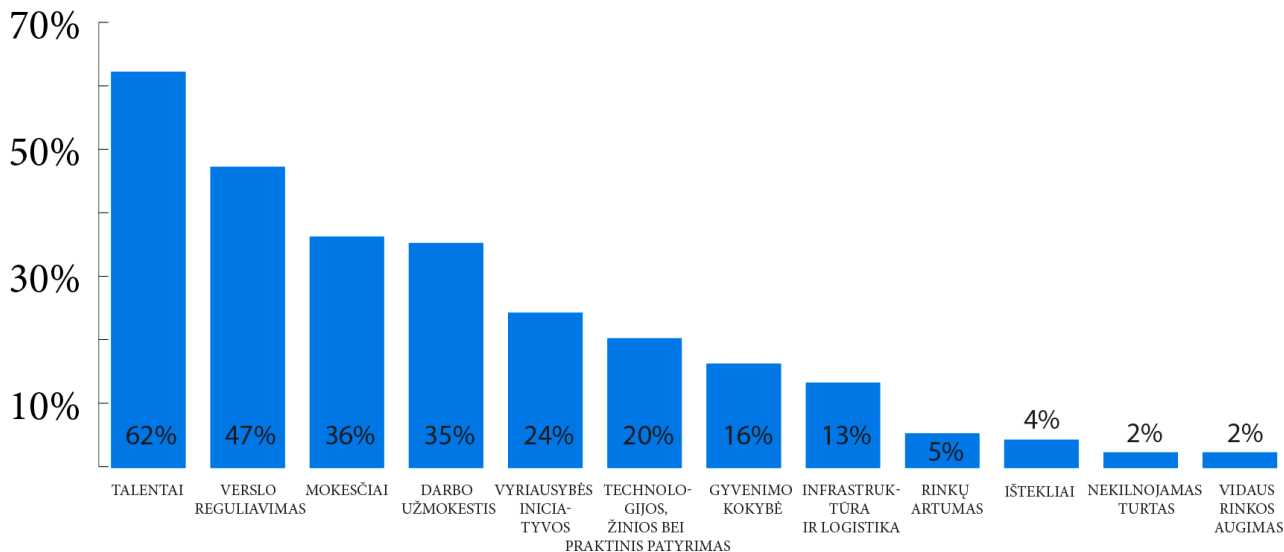
sistemą kaip pagrindinę priežastį nurodo 36proc. įmonių vadovų. Vardindami pagrindines priežastis, dėl kurių investuotojai pasilieka ir išsivertina Lietuvoje, apklaustieji nurodo, kad prie talentų gausos svarbos prisideda ir sprendimai susiję su verslo reguliavimu bei mokesčių sistema.

44 proc. respondentų verslo reguliavimą laiko viena pagrindinių priežasčių išlaikyti investicijas Lietuvoje. Talentų svarbą pabrėžia net 71 proc. apklaustųjų, o darbo apmokestinimą, kaip svarbią priežastį išlaikyti investicijas nurodo 47 proc. įmonių vadovų.

Lietuvos privalumai, pritraukiant investuotojus, LIPI 2022 m. I ketv.



Investuotojus Lietuvoje išlaikantys veiksniai, LIPI 2022 m. I ketv.

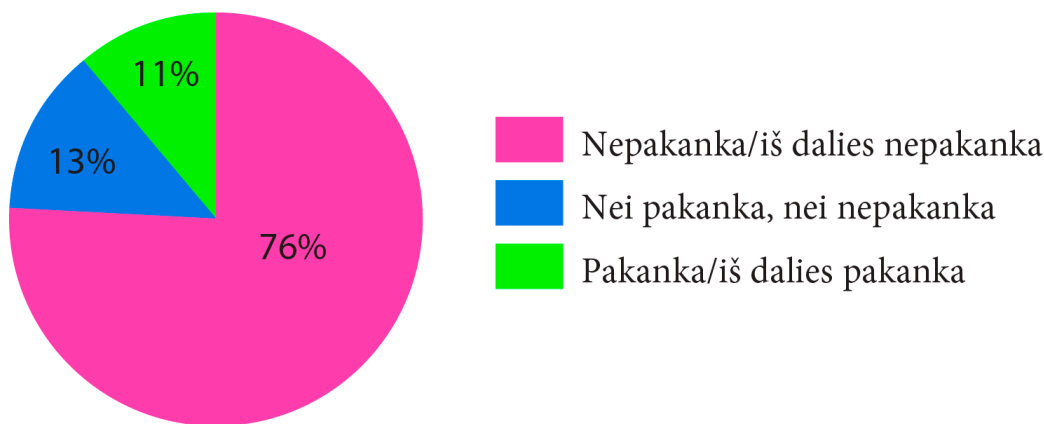


KVALIFIKUOTA DARBO JĖGA ITIN SVARBI, BET JOS TRŪKSTA

Kvalifikuotų darbuotojų ir talentų svarbą Lietuvos verslui investuotojai pabrėžia kalbėdami apie sritis, kurios turi sulaukti daugiau valstybės dėmesio. Taip pat talentai yra svarbus dėmuo, pritraukiant ir išlaikant investicijas šalyje. Vis dėlto, vertindami kvalifikuotos darbo jėgos pasiūlą Lietuvos darbo rinkoje investuotojai pažymi, kad ji nėra pakankama. Net 76 proc. apklaustų investuotojų teigia, jog kvalifikuotos

darbo jėgos trūksta arba iš dalies trūksta. Tuo tarpu, tik 2 proc. investuotojų mano, kad kvalifikuotos darbo jėgos šalyje pakanka. Lietuvos banko duomenimis, nors nedarbo lygis vis dar yra maždaug puse procentinio punkto didesnis nei buvo prieš pandemiją, įmonių, nurodžiusių darbuotojų trūkumą, kaip veiklą ribojantį veiksni, dalis yra pakilusi iki aukščiausio lygio nuo pasaulinės finansų krizės pradžios ir yra matoma visuose didžiausiuose ekonomikos sektoriuose – statyboje, pramonėje, prekyboje ir paslaugų veiklose.¹²

Kvalifikuota darbo jėga Lietuvoje, LIPI 2022 m. I ketv.



PAPILDOMOS IŽVALGOS

Kaip ir kiekvieną ketvirtį investuotojų klausėme nuomonės aktualiomis, jiems ir visuomenei svarbiomis temomis. Šįsyk, vadovų prašėme įvertinti valstybės institucijų darbą, bei įvertinti įmonių situaciją eksportuojant ir importuojant į/ iš Kinijos.

Valstybės ir savivaldybių institucijų veiklą investuotojai vertino jau septintą kartą. Lyginant su praėjusių metų vertinimu, matyti, kad

verslininkų požiūris į daugumą institucijų pakito nežymiai. Palankiausiai investuotojai vertina Registrų centrą. 60 proc. apklaustųjų šią instituciją vertina teigiamai. Lyginant su praėjusių metų tyrimo rezultatais, šios institucijos vertinimas nežymiai nukrito (2 proc. p.). Taip pat labai gerai vertinama Valstybinės mokesčių inspekcijos, Muitinės departamento ir Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento (58 proc. respondentų) šių institucijų darbą vertina

teigiamai). Respondentai taip pat palankiai vertina Sodros (57 proc. teigiamų vertinimų) bei Valstybinės darbo inspekcijos darbą (56 proc. teigiamų vertinimų).

Pastebimai pakito kelių institucijų vertinimas. Investuotojai geriau vertina Valstybės žemės fondo, Valstybinės miškų tarnybos, Kultūros paveldo departamento darbą (institucijų vertinimas pakilo atitinkamai po 9 proc.p., Kultūros departamento vertinimas pakilo 11 proc.p.).

Tarp prasčiausiai vertinamų institucijų – Migracijos departamentas (39 proc. teigiamų vertinimų), Nacionalinė žemės tarnyba (40 proc. teigiamų vertinimų) bei Valstybinė teritorijų

planavimo ir statybos inspekcija (42 proc. teigiamų vertinimų).

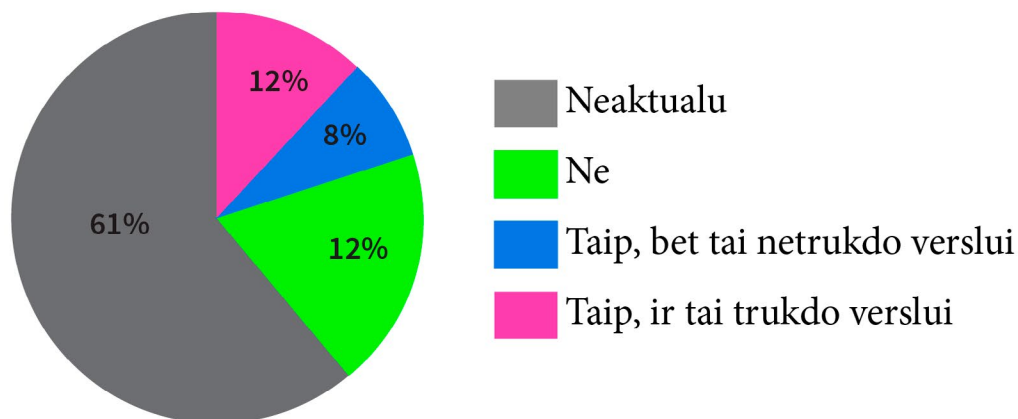
Ekonomikos ir inovacijų ministerijos rengiamas Priežiūros institucijų veiklos pažangumo vertinimas (Švieslentė) taip pat atliepia respondentų nuomonę apie svarbiausias valstybės institucijas. Švieslentės rezultatai rodo, kad Valstybinė mokesčių inspekcija ir Valstybinė darbo inspekcija taip pat yra prie geriausiai vertinamų institucijų. Taip pat palankiai vertinami ir Muitinės departamentas bei priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo tarnyba, nors pastebėtina, kad LIPI respondentai šias institucijas rikiuoja aukščiau, nei jos yra Švieslentės vertinimuose.

INSTITUCIJOS PAVADINIMAS	EFEKTYVUMAS	TENDENCIJA
REGISTRŲ CETRAS	60 proc.	 - 2 proc.p.
VALSTYBINĖ MOKESČIŲ INSPEKCIJA	58 proc.	 - 7 proc.p.
MUITINĖS DEPARTAMENTAS	58 proc.	 2 proc. p.
PRIEŠGAISRINĖS APSAUGOS IR GELBĖJIMO DEPARTAMENTAS	58 proc.	 1 proc. p.
SODRA	57 proc.	 - 2 proc. p.
VALSTYBINĖ DARBO INSPEKCIJA	56 proc.	 0 proc. p.
ENERGIJOS SKIRSTYMO OPERATORIUS	55 proc.	 - 3 proc. p.
MAISTO IR VETERINARIJOS TARNYBA	54 proc.	 - 2 proc. p.
VALSTYBĖS ŽEMĖS FONDAS	52 proc.	 9 proc. p.
UŽIMTUMO TARNYBA	51 proc.	 - 4 proc. p.
NACIONALINIS VISUOMENĖS SVEIKATOS CENTRAS	49 proc.	 - 1 proc. p.
NE MAISTO PRODUKTŲ INSPEKCIJA	49 proc.	 - 4 proc. p.
KULTŪROS PAVELDO DEPARTAMENTAS	48 proc.	 11 proc. p.
VALSTYBINĖ MIŠKŲ TARNYBA	47 proc.	 9 proc. p.
VALSTYBINĖ ENERGETIKOS INSPEKCIJA	46 proc.	 - 7 proc. p.
APLINKOS APSAUGOS AGENTŪRA	46 proc.	 2 proc. p.
VALSTYBINĖ SAUGOMŲ TERITORIJŲ TARNYBA	44 proc.	 4 proc. p.
VALSTYBINĖ TERITORIJŲ PLANAVIMO IR STATYBOS INSPEKCIJA	42 proc.	 - 2 proc. p.
NACIONALINĖ ŽEMĖS TARNYBA	40 proc.	 2 proc. p.
MIGRACIJOS DEPARTAMENTAS	39 proc.	 0 proc. p.

Vertindami įmonių situaciją verslo santykiuose su Kinija bei importuojant ir eksportuojant produktus, didžioji dalis apklausoje dalyvavusių įmonių nurodo, kad jų veiklai tai apskritai yra neaktualu (46 proc. importuojant ir 61 proc.

eksportuojant). Labai maža dalis apklaustų įmonių vadovų teigia, kad susiduria su problemomis importuodami/eksportuodami ir tai trukdo jų kasdienei veiklai, arba susiduria, bet tai netrukdo jų kasdienei veiklai.

Ar susiduriate su iššūkiais eksportuodami produktus, įrangą ir gamybos medžiagas į/per Kiniją?



Ar susiduriate su iššūkiais importuodami produktus, įrangą ir gamybos medžiagas iš/per Kiniją?

